

سامانه کنترل کیفیت

گامی برای پاسخ‌گویی بهتر

(www.samanketab. roshdmag.ir)

بهرور رضایی

یکی از امتیازات مهم وبگاه کنترل کیفیت آن است که کتاب به محض تأیید توسط کارشناسان به عموم معرفی می‌شود و در دسترس همه کاربران قرار می‌گیرد. بنابراین نیازی نیست تا پایان دوره صبر کرد و منتظر انتشار کتاب‌نامه ماند. کاربر با مراجعه به وبگاه سامانه، می‌تواند از طریق جست‌وجو کتاب مناسب خود را از تازه‌ترین منابع معرفی شده بیابد؛ همچنین می‌تواند با کلیک کردن بر روی موضوع درسی، دوره تحصیلی، کلیدواژه‌ها یا عنوان ناشر که دارای پیوند هستند، کتاب‌های مشابه را شناسایی کند و مشخصات ناشر کتاب را ببیند.

امکانات سامانه جدید

در سامانه کنترل کیفیت کار با ثبت‌نام ناشر آغاز می‌شود که یک بار و برای همیشه انجام می‌گیرد. ناشر به‌هنگام ثبت‌نام نیازمند ورود اطلاعاتی مانند مشخصات مدیر نشر، درج ایمیلی

اشاره

از ابتدای دوره جدید بررسی کتاب، یعنی اول تابستان ۱۳۹۴، دبیرخانه سامان‌دهی منابع آموزشی و تربیتی برای ثبت و ارزیابی کتاب‌ها سامانه جدیدی راه‌اندازی کرد که به‌نظر می‌رسد توانسته باشد به روند ارزیابی کتاب، اطلاع‌رسانی به ناشران و پدیدآورندگان و معرفی کتاب‌های مناسب سرعت بخشد. در این یادداشت به معرفی این سامانه پرداخته شده است.

امتیازات بهره‌برداری از سامانه کنترل کیفیت

سامانه کنترل کیفیت منابع آموزشی و تربیتی با هدف تسریع در پاسخ‌گویی و اطلاع‌رسانی به ناشران و پدیدآورندگان منابع آموزشی و تربیتی طراحی شد؛ اما برای کاربران نیز فواید زیادی دارد. کاربران به یاری امکانات این سامانه، که بر روی وب قابل دسترسی است، می‌توانند کتاب‌های مورد نیاز خود را آسان‌تر بیابند.

برای دریافت اطلاعات، بارگذاری تصویری از پروانه نشر و تعیین یک نام کاربری برای ورود به سامانه است.

پس از تکمیل فرایند ثبت نام، ایمیلی برای ناشر ارسال می شود که در آن پیوندی برای ورود مستقیم به سامانه قرار داده شده است. ناشر به محض ورود باید مبادرت به تعیین «رمز ورود» کند و پس از آن، خواهد توانست با استفاده از نام کاربری و رمز ورود، در هر زمان که مایل بود، به سامانه وارد شود. او همچنین قادر خواهد بود از این پس کتاب های ارسالی خود را ثبت و وضعیتشان را به طور پیوسته رصد کند.

البته ناشر علاوه بر اینکه می تواند از طریق سامانه وضعیت کتاب های خود را پیگیری کند، از طریق ایمیل نیز در جریان رسیدن کتاب های خود به دبیرخانه و نتایج بررسی آن ها قرار می گیرد.

ناشر از طریق همین سامانه می تواند دلایل رد احتمالی کتاب

خود را تقاضا و دریافت کند و از همین طریق نسبت به نتیجه، اعتراض نماید. این امکانات موجب می شود ناشر به سادگی و در هر زمان که مایل بود، از وضعیت کتاب های خود اطلاع یابد.

بررسی کتاب: شیوه قدیم، شیوه جدید

در شیوه قدیم، لزومی نداشت ناشر در جریان کتاب های ارسال شده به دبیرخانه باشد. بنابراین پدید آوردن گان کتاب، ادارات آموزش و پرورش، یا حتی مدیران و معلمان مدارس می توانستند کتاب ها را برای بررسی به دبیرخانه ارسال کنند. کتاب به نام ناشر ثبت می شد، و چون فقط فهرست کتاب های مناسب در اختیار دیگران قرار می گرفت، به نظر نمی رسید مشکلی متوجه ناشر باشد. در پایان دوره نیز نامه ای برای ناشر ارسال می شد که فهرست کتاب های مناسب او را در خود داشت و از این رو ناشر نیز از کتاب های مناسب خود مطلع می شد.

در شیوه جدید، فارغ از آنکه نتیجه بررسی، مثبت یا منفی باشد، اطلاع رسانی صورت می گیرد، دبیرخانه اصرار دارد، ثبت نام حتی الامکان توسط ناشر انجام گیرد و فقط مدیرمسئول یا فرد معتمد و مورد اطمینان او به اطلاعات دسترسی داشته باشد. درباره ناشران مؤلف نیز لازم است خود ناشران مبادرت به ثبت نام کنند و برای این منظور لازم است تصویر کارت ملی و تصویر مجوز کتاب خود را بارگذاری نمایند و همانند ناشران حقوقی ایمیل فعال و مطمئنی را برای دریافت نتیجه بررسی کتاب خود تعیین کنند.

در این شیوه، کتاب گاه ممکن است توسط نویسنده به دبیرخانه سپرده یا توسط کارشناسان ثبت شود، اما نتیجه در هر حال به ایمیل ناشر ارسال می شود و فقط او می تواند وارد سامانه شود

و وضعیت کتاب را پیگیری کند، نه نویسنده یا اداره و مدرسه درخواست کننده.

ثبت کتاب در سامانه

برای ثبت کتاب، هر ناشر می تواند با نام کاربری و رمز ورود خود وارد سامانه شود و با درج اطلاعات شناسنامه ای کتاب خود، آن را به ثبت برساند. پس از ثبت هر کتاب، ناشر یک کد رهگیری دریافت می کند که لازم است آن را پشت یک نسخه از کتاب خود درج و به نشانی دبیرخانه بفرستد. این کد رهگیری ۱۲۰ روز اعتبار دارد و چنانچه ظرف این مدت کتاب به دبیرخانه ارسال نشود، اطلاعات کتاب به شکل خودکار حذف می گردد.

به محض رسیدن کتاب به دبیرخانه، یادداشت اعلام وصول برای ناشر فرستاده می شود و کتاب وارد چرخه ارزیابی می گردد. سپس از طریق سامانه در اختیار ارزیابان قرار می گیرد و سامانه پس از جمع بندی امتیازهای ارزیابان، نتیجه را مشخص می کند. در صورتی که کتاب نامناسب باشد همان موقع ایمیلی برای ناشر ارسال می شود و موضوع به اطلاع او می رسد. همان طور که اشاره شد، ناشر از طریق همین سامانه می تواند دلایل مردودی کتاب خود را تقاضا و دریافت کند. در صورتی که کتاب مناسب باشد، موضوع با قدری فاصله به اطلاع ناشر می رسد. در این فاصله، کتاب در اختیار چکیده نویس است تا هنگام معرفی کتاب، چکیده های از آن نیز همراه کتاب منتشر شود.

چنانکه گفته شد، ناشر در همه این مراحل و در هر ساعت از شبانه روز که مایل باشد، می تواند با مراجعه به سامانه از وضعیت کتاب های خود اطلاع حاصل کند. انتظار می رود به زودی امکانات جدیدی به سامانه افزوده شود که آن را مفیدتر نماید.

علت تفاوت در ثبت منابع مکتوب و غیرمکتوب

سامانه کنترل کیفیت منابع آموزشی و تربیتی به دو بخش کلی تقسیم می شود: منابع مکتوب و منابع غیرمکتوب که بخش دوم خود شامل نرم افزار، فیلم و تجهیزات آموزشی می شود. طبعاً بخش منابع مکتوب، از نظر تعداد و حجم کار، قابل مقایسه با بخش منابع غیرمکتوب نیست. همین امر، بررسی منابع مکتوب را از منابع غیرمکتوب متمایز ساخته است.

در بخش منابع غیرمکتوب، معمولاً مواد و منابع، پیش از تولید انبوه مورد بررسی کارشناسان قرار می گیرند و اشکالات یا کاستی های کار به اطلاع سازنده می رسد. بنابراین سازنده در صورت تمایل می تواند اشکالات و کاستی ها را برطرف و پس از جلب موافقت دبیرخانه سامان دهی مبادرت به تولید محصول کند؛ بر این اساس، محصول مناسب، از همان ابتدای تولید مهر مناسب می خورد؛ اما بررسی منابع مکتوب، پس از انتشار صورت می گیرد و ناشر در صورتی که بخواهد اشکالات و کاستی های محصولات خود را برطرف کند، باید در ویرایش جدید اثر مبادرت به این کار کند.

ناشران متعددی اظهار تمایل کرده اند، رویه منابع غیرمکتوب

ناشر علاوه بر اینکه می تواند از طریق سامانه وضعیت کتاب های خود را پیگیری کند، از طریق ایمیل نیز در جریان رسیدن کتاب های خود به دبیرخانه و نتایج بررسی آن ها قرار می گیرد

رشته مربوط را که از سوی این دبیرخانه منتشر شده است، بخوانند.

۲. پیش از انتشار محصول، از مشورت کارشناسان آشنا با برنامه درسی بهره بگیرند.

۳. کتاب‌های خود را، در نخستین چاپ، با شمارگان اندک منتشر کنند و در صورت کسب عنوان مناسب، در چاپ‌های بعدی دست به افزایش شمارگان بزنند. البته در این صورت می‌توانند نشان استاندارد منابع آموزشی و تربیتی یا عباراتی مانند «مورد تأیید دبیرخانه سامان‌دهی منابع آموزشی و تربیتی» را نیز روی محصولات خود درج و به فروش آن کمک کنند.

در بخش منابع مکتوب نیز به کار گرفته شود و ناشران بتوانند به‌عنوان نگاه مشورتی، از نظر کارشناسان دبیرخانه بهره بگیرند و برخی از ناشران حتی اظهار تمایل کرده‌اند که هزینه کارشناسی محصول را نیز - همانند منابع غیرمکتوب - بپردازند؛ اما تا به امروز دبیرخانه سامان‌دهی با این تلقی که طبق قانون، بررسی پیش از چاپ و صدور مجوز انتشار بر عهده وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است و این کار ممکن است دخالت در کار نهادهای قانونی دیگر به‌شمار رود، از آن ابا کرده است و در برابر اعتراض ناشران، به آن‌ها پیشنهاد داده است:

۱. پیش از انتشار محصول، راهنمای تولید کتاب‌های آموزشی

